



سازمان جهاد کشاورزی سیستان و بلوچستان
معاونت تولیدات گیاهی
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

کشت پاییزه و زمستانه سیب زمینی در سیستان و بلوچستان



تحقیق و نگارش: حمزه علی احمدی

کارشناس ارشد باغبانی

اهمیت غذایی و اقتصادی سیب زمینی :

سیب زمینی یکی از مهمترین محصولات کشاورزی است که همانند گندم و برنج به عنوان یک ماده اصلی و پر ارزش انرژی زا شناخته شده و علاوه بر داشتن نشاسته، دارای مقدار قابل توجهی مواد معدنی و ویتامین ها است. در اکثر خانوارها به طور مصرف روزانه می شود. سیب زمینی دارای حدود ۱۸ درصد نشاسته، ۲

درصد پروتئین و ۱٪ درصد چربی دارد. حاوی ویتامین های A و B و املاح کلسیم، پتاسیم، فسفر، آهن و غیره است. با توجه به سازگاری زیاد ارقام مختلف سیب زمینی و تولید بالا (۵-۸ برابر گندم و برنج در شرایط مساوی) و برای کاهش فشار بر روی گندم و نان، و همچنین تامین سریع غذای سالم برای اکثر مردم و جهت افزایش مصرف آن، سال ۲۰۰۸ میلادی (۱۳۸۷ هجری شمسی) توسط سازمان خواربار جهانی (فاو) به عنوان سال سیب زمینی (ثروت پنهان در زمین) اعلام شده است.

با افزایش مصرف سیب زمینی فشار بر مصرف گندم کمتر شده و حتی در شرایط خشکسالی نیز مجبور به واردات آن نخواهیم بود.

مقدار تولید سالیانه سیب زمینی در کشور حدود ۵ میلیون تن است. حدود ۳ میلیون تن مصرف خوراکی، ۵۰۰ هزار تن در صنایع، ۵۰۰ هزار تن برای بذر و مابقی ضایعات است. مصرف سرانه آن در ایران حدود ۱۰۰ گرم در روز و ۴۰ کیلوگرم در سال است.

سطح زیر کشت سیب زمینی در استان سیستان و بلوچستان حدود ۵۰۰ هکتار با تولید حدود ۱۵۰۰۰ تن بوده که حدود ۲۰۰ هکتار در غالب طرح استمرار و ۳۰۰ هکتار به صورت کشت بهاره است.

زمان کشت استمرار شهریور تا آذر و برداشت از آذر تا فروردین ماه انجام می گیرد. کشت استمرار سیب زمینی بیشتر در شهرهای قصرقند، ایرانشهر و چابهار و منطقه

سیستان کشت می گردد. با توجه به کاهش مصرف آب و خسارت کمتر آفات و بیماریها و ماندگاری و قیمت بیشتر سیب زمینی تولیدی در زمستان، کشت طرح استمرار در سیستان و بلوچستان از اهمیت بیشتری برخوردار بوده و سطح زیر کشت آن در حال افزایش است.

زمان کشت بهاره بهمن و اسفند و برداشت آن در خرداد و تیر ماه و عمدتا در شهرستان خاش انجام می گردد.

در منطقه سیستان کشت در اوایل شهریور، برای طرح استمرار و کشت در بهمن ماه برای برداشت بهاره در مزارعی که آب چاه شیرین دارند، قابل توصیه است.

ارقام مناسب کشت در استان عبارتند از: سانه، آریندا، دیامونت، میلوا، مارفونا و غیره.

مشخصات سیب زمینی رقم دیامنت تولیدی این منطقه به شرح زیر است: عملکرد در طرحهای تحقیقاتی ۳۰ تن در هکتار، طول غده ۶/۶ سانتی متر عرض غده ۴/۷ سانتی متر، وزن غده ۷۰-۱۰۰ گرم، حداکثر وزن یک غده ۵۰۰ گرم، طول استولون ۱/۹ سانتی متر، عمق تشکیل غده ۱۰ سانتی متر، تعداد غده در بوته ۱۰ عدد، تعداد ساقه ۴ عدد، ارتفاع بوته ۶۵ سانتی متر.



کشت سیب زمینی :

سیب زمینی برای تولید غده، احتیاج به زمینی حاصلخیز، بافت متوسط و عمیق دارد. پخش کمپوست یا کود حیوانی کاملاً پوسیده به مقدار حدود ۲۰ تن در هکتار و شخم عمیق در افزایش عملکرد مؤثر است. مقدار کود شیمیایی بایستی بر اساس آزمون خاک محاسبه شود. در صورت عدم امکان تجزیه خاک، کود شیمیایی به مقدار ۲۵۰ کیلو گرم سولفات پتاسیم، ۲۰۰ گرم سوپر فسفات تریپل و ۵۰ کیلو گرم اوره در هکتار قبل از کشت با شخم زیر خاک شود و مقدار ۲۰۰-۱۵۰ کیلو گرم اوره نیز در ۲-۳ مرحله به صورت سرک داخل جوی ها پخش گردد.

پس از شخم و دیسک و تسطیح نسبی توسط دستگاه سیب زمینی کار، اقدام به کشت می شود. در صورت کشت دستی مزرعه به جوی و پشته هایی به فاصله ۷۵-۶۰ سانتی متری تبدیل شده و غده های ۶۰-۵۰ گرمی که عاری از آفات و بیماریها هستند، به فاصله بوته حدود ۲۰ سانتی متر و عمق حدود ۱۰ سانتی متر در وسط پشته کشت می گردد منظور از عمق کاشت، ارتفاع خاکی است که روی غده قرار می گیرد. در صورت کشت سطحی تر، از گرمای هوا و خشکی صدمه می بیند. در صورت کشت عمیق تر، دیرتر سبز نموده و در برداشت، تاخیر می شود.

مراقبتهای زراعی :

پس از کاشت، در صورت وجود آفات، جهت جلوگیری از خسارت احتمالی ملخ و اگروتیس، پاشیدن طعمه مسموم ضروری است. آبیاری بر حسب نیاز، و جین ۱-۲ مرحله، پخش کود اوره به مقدار حدود ۲۰۰-۱۵۰ کیلو گرم در هکتار به صورت سرک در

۲-۳ مرحله و همچنین خاک دادن پای بوته ها انجام می شود. لازم به ذکر است که به علت کوتاه بودن دوره رشد از خاک دادن بیش از حد بوته ها خودداری شود. ضمناً در صورت عدم پخش کود حیوانی در قبل از کاشت، می توان در مرحله ای که بوته ها سبز نمودند از کود مرغی در داخل جوی استفاده نمود. در صورت امکان، آبیاری نواری تیپ، در کاهش مصرف آب و افزایش تولید مؤثر است.



برداشت :

غده سیب زمینی، از زمان گلدهی بوته، در زیر خاک تشکیل و به مرور رشد می نماید. موقعی که برگها زرد و ساقه روی زمین بخوابد، غده رسیده و قابل برداشت است. البته بر حسب بازار، در صورت بالا بودن قیمت، می توان زودتر نیز برداشت نمود.

در سطوح کوچک برداشت با دست و در مزارع بزرگ توسط دستگاه برداشت سیب زمینی انجام می شود. متوسط عملکرد در هر هکتار در استان حدود ۳۰ تن در هکتار است. کشاورزان نمونه در کشور، بیش از ۱۰۰ و در استان تا ۵۰ تن از هر هکتار سیب زمینی برداشت می نمایند.



برداشت سیب زمینی رقم آرنیندا در استان

